

Kitaabka Daanyeel - Boqol iyo Lixdan iyo Afar

Muhiimadda Nebinimo ee Daanyeel 11: Daah-furka Macnayaasha Taariikheed iyo Kuwa Mustaqbalka ah

Jeff Pippenger
2024-03-28

Aayadda lix iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad waxaa lagu soo bandhigay qabsashadii Yahuudah iyo Yerusaaalem ee uu Pompey sameeyey sannadkii 63 BC. Waxay astaan u tahay sharciga Axadda ee dhowaan iman doona ee Maraykanka, iyadoo lagu dhammaystirayo aayadda afartan iyo kow ee isla cutubkaas. Taariikhda la xidhiidha aayaddan waxay tilmaamaysaa dagaal sokeeye oo socda marka magaalada la qabsado, sidaas darteedna waxay muujinaysaa ku-celcelinta Dagaalkii Sokeeye ee Maraykanka oo hadda ka socda dalka Maraykanka. Haddii rasaas la isweydaarsaday iyo haddii kaleba, laba dabaqadood ayaa hadda ku loollamaya gacan-ku-haynta Maraykanka. Markii Pompey qabsaday Yerusaaalem, waxay muujisay in Yerusaaalem ay ku sii jiri doonto taliska Roomaanka ilaa laga burburiyey sannadkii 70 AD. Sidaas awgeed, waxay ahayd astaan sii hore u muujinaysa sharciga Axadda ee dhowaan iman doona, kaas oo calaamadinaya dhammaadka boqortooyadii lixaad ee waxsii-sheegista Kitaabka Quduuska ah.

Bombey waa kii ugu horreeyey afarta quwadood ee Roomaanka ah ee lagu aqoonsaday tuducan. Marc Antony, oo isaguna ahaa Roomaan, isna waa la aqoonsaday; hase yeeshee afarta quwadood ee loo metelay hoggaamiyayaal Roomaan ah, Antony wuxuu metelaa hoggaan Roomaan ah oo fallaagoobay oo xulufo la sameeyey Masar isagoo ka gees ah Rooma. Pompey, Julius Caesar, Augustus Caesar, iyo Tiberius Caesar waa afarta Roomaan ee si nebiyadeed loogu adeegsaday inay matalaan afarta jiil ee geeska Jamhuuriga ah ee bahalka dhulka.

Pompey, oo matalaya kacdoonkii Dagaalkii Sokeeye ee Maraykanka ee jiilkii 1863, wuxuu kaloo tusaale u yahay jiilka ugu dambeeya iyo “dagaalka sokeeye” ee hadda socda. Julius Caesar wuxuu matalaa jiilka labaad, markii Maraykanku si adag ugu taagnaa inuu yahay qaranka ugu sarreeya quruumaha dhexdooda, hase yeeshee waa la dilay sannadkii 1913, markaas oo madax-bannaanidii nidaamka maaliyadeed loo dhiibay nidaamka bangiyada caalamiyiinta, waxaana bilowday hawshii loo qabanayey dawlad dunida oo keliya ah. Caesar Augustus wuxuu matalaa sannadihii ammaanta lahaa ee labadii dagaal ee adduunka, markii, in kasta oo dhiig badan la daadiyey, haddana Maraykanku noqday masayrkii dunida. Dabadeedna jiilka ugu dambeeya Tiberius Caesar, oo caan ku ahaa sakhraanimadiisa iyo iskutallaabta Masiixa, wuxuu matalaa xilligii asal ahaan ka bilaabmay doorashadii John F. Kennedy, madaxweynihii ugu horreeyey ee Katoolig ah, sidaasna ku tilmaamaya jiilka u sujuudi lahaa Rooma.

Arrimahan nebinnimada ee la xidhiidha Pompey waa muhiim, hase yeeshee hadda waxa aynu diiradda saaraynaa taariikhda nebinnimada ee ka horraysa Pompey iyo aayadda lix iyo tobnaad, taas oo ah taariikh ka bilaabmaysa labada aayadood ee ugu horreeya cutubka, kuwaas oo tilmaamaya 1989 inuu yahay wakhtiga dhammaadka, dabadeedna muujinaya Madaxweynihii lixaad ee hodanka ahaa tan iyo Reagan, kaas oo kiciya caalamiyiinta, sida uu Trump si hubaal ah u

fuliyey.

Trump waxaa lagu matalay taliyihii afraad ee ka dambeeyey Kuros, oo la odhan jiray Xarkes, boqorkii hodanka ahaa ee Faaris, kaas oo sidoo kale sheekada Esteer lagu yaqaan Ahashweros. Aayadaha dhexdeeda, boqorka ku xiga Xarkes waa Iskandar Weyne ee ku xusan aayadda saddexaad. Taariikh ahaan, siddeed taliye ayaa u dhexeeyey Xarkes iyo Iskandar Weyne. Laga soo bilaabo Trump ilaa dawladda adduunka keliya ee uu matalo Iskandar Weyne, waxaa la matalay toban boqor; Trump isagoo ah kii ugu horreeyey, Iskandarna uu yahay kii ugu dambeeyey.

Xariiqyada nebinnimadu waxay tilmaamayaan in dhammaan boqorrada dhulka ay sino la geli doonaan baabanimada dhammaadka dunida, boqorradaasna waxaa lagu matalaa “toban boqor”. Axaab, oo ahaa madaxii boqortooyo toban-laab ah, isla markaana qabay Yesebeel, wuxuu metelaa xaqiiqda ah in inkasta oo dhammaan tobanka boqor ay sino la geli doonaan baabanimada, haddana uu jiro hal boqor oo asaasi ah oo ugu horreeya ee sidaas yeela. Markii ugu horraysay ee baabanimada la siiyey carshiga dhulka, boqorkii asaaska ahaa wuxuu ahaa Clovis, boqorkii Faransiiska (France) sannadkii 496 AD. Tani waxay waafaqsan tahay in baabanimadu siisay Faransiiska magaca curadka kaniisadda Katooliga, iyo gabadha ugu weyn ee kaniisadda Katooliga.

Hawshii nebinnimo ee Faransiisku ku fuliyey isagoo Rooma dul fadhiisiiyey carshiga dunida ilbaxnimadu, waxay tusaale u tahay hawsha nebinnimada ee Maraykanka. Sharciga Axadda ee nebinnimada Kitaabka Quduuska ah wuxuu ka bilaabmaa Maraykanka, dabadeedna quruun kasta oo dhulka jooqta ayaa raacda tusaalahaas. Khad nebinnimo ka dambeeya khad nebinnimo kale ayaa caddaynaya in boqorka ugu horreeya tobanka boqor, kaas oo ugu horreeya uguna mudan ee sino la gala ninkii dembiga maalmaha ugu dambeeya, uu yahay Maraykanka. In kasta oo aayadaha labaad iyo saddexaad aan boqorro lagu matalin inta u dhexaysa Khasruu boqorkii ugu horreeyey ee hodanka ahaa iyo Iskandar Weyn boqorkii ugu dambeeyey, taariikhdu waxay aqoonsanaysaa toban boqor. Tirada toban waxay u taagan tahay imtixaan, waxayna sidoo kale u taagan tahay isbahaysi.

Imtixaanka dunidu la hor keenay waa dhisidda nidaam caalami ah, oo lagu matalay sawirka bahalka. Imtixaankaasu wuxuu ka bilaabmaa Maraykanka xeerka Axadda ee dhowaan imanaya, wuxuuna dhammaadaa marka quruun kasta oo dunida ku taal ay raacdo tusaalahaas. Ciise had iyo jeer dhammaadka wax wuxuu ku muujiyey bilowgiisa; sidaas darteed, inkasta oo aan boqorro lagu xusin inta u dhexaysa boqorka hodanka ah iyo Alexander aayadaha labaad iyo saddexaad, taariikhdu waxay aqoonsanaysaa hannaan imtixaan oo ka bilaabma madaxweynihii ugu hodansanaa, kaas oo ka hodmay hawlihiisii ganacsi, ee aan hodantinimada ku helin ka qaybqaadasho nidaam siyaasadeed oo musuqmaasuqay.

Magaca Ameerika waxa uu ka soo jeedaa nooca Laatiinka ah ee magaca “Amerigo,” kaas oo ka yimid sahamiye Talyaani ah oo la odhan jiray Amerigo Vespucci, kaas oo ahaa sahamiye iyo badmareen sameeyey safarro badan oo uu ku tagay Dunida Cusub dabayaaqadii qarnigii 15aad iyo bilowgii qarnigii 16aad. Guud ahaan, sahaminnadii Vespucci waxa suurtageliyey taageerada maaliyadeed iyo maalgelinta raasumaalka ee kafaala-qaadayaal iyo maalqabeenno arkay fursado suuragal ah oo faa’iido, ballaadhin, iyo sharaf ku jira sahaminta Dunida Cusub. Magaca “Ameerika” waa astaan u taagan dadaalka lagu soo saarayo faa’iidooyin.

Ciise had iyo goorba dhammaadka shay ayuu ku tusaaleeyaa bilowgiisa; bilowga tobanka boqor ee matalaya buundada ka gudbaysa boqortooyada laba-geesoodka leh ee Maado-Faaris una gudbaysa dawladda dunida oo dhan ee uu matalo Iskandarka Weyn, wuxuu ka bilaabmaa boqorka hodanka ah, kaas oo ah madaxweynaha boqortooyada uu tusaaleeyo Faransiiska iyo Axaab, kaas oo isaguna noqon doona madaxa uu matalo Iskandarka Weyn, marka dunida oo dhammi la hor keeno dhaqaalaha la xidhiidha awoodda Maraykanka, iyadoo ay ku khasbayso dunida oo dhan inay u sujuuddo kaniisadda Kaatooligga, haddii ay doonayaan inay awoodaan inay iibsadaan oo iibiyaan.

Boqortooyadii toddobaad ee Muujintii cutubka toddoba iyo tobnaad ku xusan waa tobanka boqor, oo mid ka mid ah astaamaha nebiyadeed ee tobankaas boqor waa in ay sii jiraan oo keliya “wakhti yar”, ka hor inta aanay oggolaan inay boqortooyadooda toddobaad siiyaan dhilladii Baabuloon, taas oo iyaduna isku haysata oo keliya “hal saac”. Sababta nebiyadeed ee ay heshiiskaas u aqbalaan waa in ay ku sakhraansan yihiin khamriga Baabuloon. Taariikh ahaan, Iskandar Weyne wuxuu talinayay oo keliya wakhti yar, waayo noloshiisii waxay ku dhammaatay sida ugu dhakhsaha badan ee boqortooyadiisu u unkantay, maxaa yeelay isaga qudhiisu wuu is-cabbay ilaa uu ka dhintay; sidaas darteedna wuxuu astaan u yahay wakhtiga gaaban iyo sakhraanimada tobanka boqor ee Qaramada Midoobay. Isla markii Iskandar Weyne istaagayba waa la jabiyey, oo boqortooyadiisiina waxaa loo dhiibay afarta dabaylood, taasoo tilmaamaysa halgankii xigay ee dib loogu dhisi lahaa boqortooyadiisii hore.

Aniguna sannaddii ugu horraysay oo Daariyus kii reer Maaday ahaa, aniguba waan istaagay si aan isaga u adkeeyo oo u xoojiyo. Haddaba runta ayaan ku tusayaa. Bal eeg, weli saddex boqor ayaa Faaris ka kici doona; kii afraadna wuu ka sii taajirsanaan doonaa kulligood; oo xooggiisa, oo ka imanaya maalkiisa, ayuu kulligood kaga kicin doonaa boqortooyada Giriigga. Markaasaa boqor xoog badan kici doonaa, kaas oo ku talin doona xukun weyn, oo samayn doona siduu doono. Oo markuu kaco, boqortooyadiisu way burburi doontaa, oo waxaa loo qaybin doonaa afarta dabaylood ee samada; mana gaadhi doonto farcankiisa, mana noqon doonto sidii xukunkii uu ku talin jiray; waayo, boqortooyadiisa waa la rujin doonaa, oo kuwa kale ayaa yeelan doona, kuwaas mooyaane. Daanyeel 11:1–4.

Boqortooyadii Aleksandar waxay u burburtay sida ugu dhakhsaha badan ee ay u midoowday, waayo waxay matalaysaa maalmaha ugu dambeeya, kuwaas oo wax sii sheegiddu ku tilmaamayso inay si degdeg ah u dhacayaan.

“Hay’adaha sharka ahi waxay isu geeynayaan xoogagooda oo way isugu urursanayaan. Waxay isu xoojinayaan qalalaasaha ugu dambeeya ee weyn. Isbeddello waaweyn ayaa dhowaan ka dhici doona adduunkeenna, dhaqdhaqaaqyadana ugu dambeeya waxay ahaan doonaan kuwo degdeg ah.” Testimonies, volume 9, 11.

Musiibada saddexaad ee Islaamku waxay ku dhisan tahay astaamaha nebiyadeed ee musiibooyinka koowaad iyo labaad. Musiibadii koowaad waxaa jiray muddo ka bilaabatay imaatinkii Maxamed oo sii socotay ilaa muddadii xigtay, taas oo lagu aqoonsaday “shan bilood” ama boqol iyo konton sannadood, intii lagu jirayna Islaamku uu “waxyeellayn” lahaa ciidammadii Rooma. Dhammaadka waxsii sheegidda muddada boqolka iyo kontonka sannadood ahi isla mar ahaantaas wuxuu calaamadinayaa bilowga waxsii sheegidda saddex boqol iyo sagaashan iyo kow sannadood iyo

shan iyo toban maalmood, taas oo Islaamka musiibada labaad ku dhex jira uu markaas “dili” lahaa ciidammadii Rooma.

Sebtembar 11, 2001, waxay calaamadisay imaatinka muddada uu metelo Maxamed ee hoogga kowaad, taas oo ay ku jirto Oktoobar 7, 2023 oo calaamad u ah bilowga muddada ay Islaamku “waxyeeellayn” lahaayeen “ciidammada Rooma” ee ku sugan “Dhulka Quruxda Badan” ee qadiimiga ah ee macnahiisu tooska ahaa, kaas oo astaan-u-taagan Maraykanka; tan iyo Oktoobar 7, 2023, weerarrada Islaamku ku hayaan ciidanka Rooma waxay ku sii dhowaanayaan laba boqol waqtiga la qorayo maqaalkan, Febraayo 17, 2024.

Marka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya la soo rogo, Maraykanku waxaa “la dilaa” isagoo ah boqortooyada lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, taas oo u dhiganta saddex boqol iyo sagaashan iyo kow sannadood iyo shan iyo toban maalmood oo weerarro Islaami ah oo dilay ciidammadii hore ee Rooma, iyadoo dagaalka jihaadkoodii saddexaad ee weyn sii xoogaysanayo. Markuu Miikaa’iil istaago, muddada tijaabada aadanuhu way xidhmaysaa, afarta dabayloodna si buuxda ayaa loo sii daayaa inta lagu jiro toddobada belaayo ee ugu dambaysa.

“Waxaan arkay in cadhada quruumaha, cadhada Ilaah, iyo wakhtiga kuwii dhintay la xukumi lahaa ay kala ahaayeen kuwo gooni-gooni ah oo si cad u kala duwan, midba kan kale daba socdo; sidoo kalena in Miikaa’iil uusan weli istaagin, iyo in wakhtiga dhibaataada, oo ah mid aan weligeed oo kale jirin, uusan weli bilaabmin. Quruumuhu hadda way cadhoonayaan; laakiin markii Wadaadkeenna Sare uu hawshiisa meesha quduuska ah ku dhammeeyo, wuu istaagi doonaa, dharka aargudashada buuna xiran doonaa, dabadeedna toddobada belaayo ee ugu dambaysa waa la ku shubi doonaa.

“Waxaan arkay in afarta malaa’igood ay xajin doonaan afarta dabaylood ilaa shaqada Ciise ku dhammaato meesha quduuska ah, dabadeedna ay iman doonaan toddobada belaayo ee ugu dambaysa.” Early Writings, 36.

“Afarta dabaylood” waxaa Walaasha White ku tilmaantay “faras cadhoaysan oo doonaya inuu ka baxsado oo uu dhimasho iyo halaag ku keeno jidkiisa,” waxaana si buuxda loo sii daayaa marka wakhtiga nimcada la xidho. Waxaa lagu sawiray in lagu sii daayay hooggii labaad iyagoo ah “afar malaa’igood”, ee aan ahayn afar dabaylood.

Iyagoo ku leh malaa’igtii lixaad ee buunka haysatay, Sii daa afarta malaa’igood oo ku xiran webiga weyn ee Yufraad. Markaasaa la sii daayay afartii malaa’igood oo loo diyaariyey saacad, iyo maalin, iyo bil, iyo sannad, inay dilaan saddex-meelood meel dadka. Muujintii 9:14, 15.

“Afarta dabaylood”, ama “afarta malaa’igood”, labaduba waa calaamado u taagan Islaamka, sida lagu go’aamiyo macnaha guud ee meesha calaamaddaas lagu adeegsaday. Markii Alexander the Great istaagay, boqortooyadiisii, oo matalaysa boqortooyada toddobaad, taas oo ah saddex meelood meel ka mid ah boqortooyada saddexleyda ah ee masduulaagga, bahalka iyo nebiga beenta ah; “markuu istaago, boqortooyadiisu way burburi doontaa, oo waxaa loo qaybin doonaa xagga afarta dabaylood ee samada.” Markii muddada imtixaanka aadanuhu xidhanto, afarta dabaylood, ama afarta malaa’igood, waa la sii dayn doonaa, oo waxay jebin doonaan

boqortooyadiisa, waayo boqortooyadiisu “way burburi doontaa.” Tobankaas boqor iyo saaxiibbaddood, baayacmushtariyiinta caalamiga ah, markaasay meel fog ka istaagi doonaan oo barooran doonaan oo ooyi doonaan.

Waayo, bal eeg, boqorradii way isu soo urureen; iyagoo wada jira ayay soo ag mareen. Waxay arkeen, markaasay yaabeen; way argagaxeen, oo degdeg bay uga carareen. Cabsi baa halkaas ku qabatay, iyo xanuun sida naag foolanaysa. Adigu waxaad ku jebisaa maraakiibta Tarshiish dabaysha bari. Sabuuradii 48:4–7.

Qaab-dhismeedka dhaqaale ee tobanka boqor waxaa jebiya “dabaysha bari” ee Islaamka.

Kuwa eslaadkii ku waday ayaa ku geeyey biyo waaweyn; dabayshii bari ayaa kugu jebisay badaha dhexdooda. Maalkaaga, iyo suuqyadaada, baayacmushtarkaaga, iyo badmaaxiintaada, iyo duuliyeyaashaada, kuwaaga dillaacyada xira, iyo kuwa ku hawlan baayacmushtarkaaga, iyo raggaaga dagaalka oo dhan ee kugu jira, iyo shirkiinna oo dhan oo kugu dhex jira, waxay ku dhici doonaan badaha dhexdooda maalinta halaaggaaga. Yexesqeel 27:26, 27.

“Dabaysha bari” ee Islaamku waxay jebisaa boqortooyada tobanka boqor “maalinta halaaggooda,” sida ay u taagan tahay in boqortooyadii Iskandar Weyne “la jebiyey” oo loo dhiibay afarta dabaylood. Taariikh badan oo ka dhacday Daanyeel kow iyo tobnaad ayaa dib loo soo celin doonaa marka cutubka kow iyo tobnaad gaadho dhammaystirkiisa ugu dambeeya. Go’aaminta halka si sax ah loogu kala qaybiyo taariikhahaas waa hawsha nebiyadeed ee kuwa loogu yeedhay inay noqdaan ardayda waxsii sheegyada. Lixda aayadood ee ugu dambeeya ee Daanyeel kow iyo tobnaad waxay ku dhammaadaan xidhitaanka wakhtiga imtixaanka aadanaha, marka Miikaa’iil istaago. Marka boqortooyadii Iskandar Weyne loo qaybiyo afarta dabaylood, waxay u taagan tahay xidhitaanka wakhtiga imtixaanka, waxayna caddaynaysaa in taariikhda waxsii sheegista ee xigta laga bilaabo aayadda shanaad iyo wixii ka dambeeya loo tixgeliyo xarriiq waxsii sheegis oo cusub.

Aayadda shanaad ilaa aayadda lix iyo tobnaad waxay tilmaamayaan taariikhda 538 ilaa sharciga Axadda ee dhowaan iman doona. Aayadaha shanaad ilaa sagaalaad waxay matalaan taariikhda kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee xukunka baababka, kaas oo bilaabmay sannadkii 538 oo ku dhammaaday waqtigii ugu dambeeyey 1798. Aayadda tobnaad waxay tilmaamaysaa taariikhda tusaale u ah aayadda afartanaad, markii baabanimadu ay qaaday Midowgii Soofiyeet xilligii dhammaadka ee 1989. Aayadaha kow iyo tobnaad iyo laba iyo tobnaad waxay tilmaamayaan dagaalka wakiillada ee hadda ka socda Ukraine, kaas oo Putin iyo Ruushku ay ku guulaysan doonaan, hase ahaatee cawaaqibka guusha Putin wuxuu barbar socon doonaa “dagaalkii Nineweh,” iyo “dhiciddii Chosroes,” taas oo ahayd “furihii furay yaamayska hoose” ee sii daayay Islaamka taariikhdiisii hooggii kowaad.

Ka dib guushii gaabnayd ee Putin, Maraykanku, aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad, wuxuu ku guulaysan doonaa dagaalka wakiillada, taas oo ah gabagabada dagaalkii wakiillada ee socday tan iyo Dagaalkii Labaad ee Adduunka. Qoraalku wuxuu tilmaamayaa saddex dagaal: dagaalkii koowaad wuxuu ku dhammaaday 1989, isagoo rumoobaynta aayadaha toban iyo afartan; kan labaadna, oo ah dagaalka hadda ka socda Ukraine, wuxuu matalaa aayadaha kow iyo toban iyo laba iyo toban; dagaalka saddexaad ee wakiilladuna, oo matalaya guusha ugu dambaysa

ee Maraykanka, waxaa lagu muujiyey aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad.

Waxa loo baahan yahay in laga garto afartan xilli ee lagu matalay aayadda shanaad ilaa aayadda shan iyo tobnaad, waa in labada xilli ee ugu dambeeya, kuwaas oo matalaya dagaalka hadda ka socda Ukraine, dabadeedna aargudashada Maraykanka, ay dhacaan wakhtiga shaabadaynta. Aayadda lix iyo tobnaad waxay tilmaamaysaa sharciga Axadda ee dhowaan iman doona ee Maraykanka. Aayadaha shanaad ilaa tobnaad waxay matalaan taariikhda 538 ilaa wakhtigii dhammaadka ee 1798, dabadeedna sii gaadhaysa wakhtigii dhammaadka ee 1989. Labada dagaal ee dagaalkii ugu dambeeyey ee wakiillada, ee lagu matalay aayadaha kow iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad, sidaas darteed waxaa lagu oofiyeey muddada uu Yexesqeel cutubka laba iyo tobnaad ku tilmaamay in saameynta wax kasta oo aragti ahi la oofiyeey.

Aragtiyadaas waxaa loo muujiyey Yexesqeel iyagoo ah “taayirro ku dhex jira taayirro”, kuwaas oo Sister White ku aqoonsatay inay yihiin “is-dhexgalka murugsan ee dhacdooyinka aadanaha.” Taariikhda dagaalka Ukraine, guushii Putin, dabadeedna baabba’iisii, oo ay ku xigto guusha Maraykanka, waa mid ka mid ah muujinnada ugu murugsan ee “khad dusha khad” ku jira Erayga Ilaah.

Iyadoo ka faalloonaysa “giraangiraha ku dhex jira giraangiraha” ee Ezekiel, Sister White waxay tidhi in markii Ezekiel ugu horraysay arkay giraangirahaas ay ula muuqatay jahawareer; laakiin ugu dambayntii Ezekiel wuxuu gartay nidaam qumman oo ka dhex jira giraangirahaas, kuwaas oo ah “isdhexgalka murugsan ee dhacdooyinka aadanaha.” Si taariikhda ku matalan aayadaha kow iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad si sax ah loo kala qaybiyo, waa in la fahmaa xidhiidhka ka dhexeeya kaniisadda Kaatooligga iyo Jarmalkii Naasiga ahaa, waayo hoggaamiyeyaasha Naasiga ee Yukrayn waa wakiillada xidhiidhkaas.

Waxa kaloo lagama maarmaan ah in la fahmo doorka muuqashadii tii loogu yeedhay bikradda Maryan ee ka dhacday Fatima, Portugal, sannadkii 1918, oo ay ku jiraan saddexdii sir ee tii loogu yeedhay bikradda Maryan uga tagtay saddexdii carruur ahaa ee ku jiray taariikhdaas. Asalka saddexdaas farriimood, kuwaas oo sharxaya halgan u dhexeeya kaniisadda Katooliga iyo Ruushka aan Ilaah rumaysnayn, iyo Dagaalkii Labaad ee Adduunka, waa qayb ka mid ah farriinta Fatima ee lagu matalay dagaalka Ukraine.

Kacaankii Faransiiska, iyo xiriirkiisii nebiyadeed ee uu la lahaa kaniisadda Katooliga, iyo ugu dambayntii Napoleon Bonaparte, oo matala Putin, sidoo kale waa mid ka mid ah “giraangiraha” lagu matalay dagaalka Ukraine. Xiriirka nebiyadeed ee Kacaankii Faransiiska uu la leeyahay Maraykanka ayaa isaguna lagu matalay taariikhda, waayo sida Putin loogu matalay Napoleon intii Faransiisku hoos u dhacayay, ayuu jilaagii hore Ronald Reagan, isagoo ah madaxa ciidamada Katooligga ee dagaalkii 1989, u sii tusaaleeyaa jilaagii hore Zelenskyy iyada oo Ukraine hoos u dhacayso. Giraangiraha is-gudba oo isku xidhma ee aayadahan ku jira, cawskii ugu dambeeyey ee jebin doona dhabarka siyaasiyiinta Dimuqraadiga ee Maraykanka, kuwaas oo hore u waday welina wada dhiirrigelinta Zelenskyy, ayaa Putin soo bandhigi doonaa marka uu adkaado.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Webiga Webi Kebaar qarkiisa, Yexesqeel wuxuu arkay dabayl cirwareen ah oo u ekayd inay woqooyi ka imanayso, ‘daruur weyn, iyo dab is duubaya, oo iftiin baa ku wareegsanaa, dhexdeedana waxaa ka muuqday wax u eg midabka cambar.’ Taayirro tiro badan, oo isdhexgalaya, waxaa dhaqaajinayay afar uun oo nool. Dhammaan kuwan aad uga sarreeyeyna ‘waxaa yiil ekaantii carshi, sida muuqaalka dhagax safayr ah: carshiga ekaantiisana waxaa korkeeda yiil wax ekaantiis ah sida muuqaal nin.’ ‘Karuubiimkana waxaa ka muuqday qaabka gacan nin baalashooda hoostooda ku jirta.’ Yexesqeel 1:4, 26; 10:8. Taayirradu habdhiskooda aad bay u murugsanaayeen, sidaas darteed aragtida hore waxay u ekaayeen kuwo jahawareer ku jira; laakiin waxay u socdeen iswaafajin qumman. Uunno samawi ah, oo ay taageeraysay oo ay hagaysay gacanta ka hoosaysa baalasha karuubiimta, ayaa dhaqaajinayay taayirradan; korkoodana, carshiga safayrka ah dushiisa, waxaa joogay Kan Weligiis ah; carshigana hareerhiisa waxaa ku wareegsanaa qaanso-roobaad, oo ah astaanta naxariista Ilaah.”

“Sida dhibaatooyinka u ekaa giraangiruhu ay ugu hoos jireen hagidda gacanta ku jirtay baalasha keruubiimta, sidaas oo kale ciyaarta murugsan ee dhacdooyinka aadanaha waxay ku hoos jirtaa xukunka Ilaah. Inta lagu jiro loollanka iyo buuqa quruumaha dhexdooda, Kan ka kor fadhiya keruubiimta weli wuxuu haggaa arrimaha dhulka.

“Taariikhda quruumaha, kuwaas oo midba midka kale ka dambeeyay oo qaatay wakhtigii iyo goobtii loo qoondeeyey, iyagoo aan ogayn markhaati uga ahaa runta ay iyagu qudhoodu aanay garanayn macnaheeda, ayaa nala hadasha. Quruun kasta iyo qof kasta oo maanta joogaaba Ilaah wuxuu u qoondeeyey meel ku jirta qorshihiisa weyn. Maanta dadka iyo quruumaha waxaa lagu cabbirayaa miisaankii xarigga lahaa ee ku jira gacanta Kan aan marnaba khaldin. Dhammaantoodna doorashadooda ayay ku go’aaminayaan masiirkooda, Ilaahna wuxuu ka sarreysiinayaa wax walba si loo fuliyo ujeedooyinkiisa.”

“Taariikhda uu ANIGAA WEYN ku calaamadeeyey Eraygiisa, isaga oo isku xidhaya giraanba giraanta ka dambaysa ee silsiladda wax sii sheegidda, tan iyo daa’animadii hore ilaa daa’animada imanaysa, waxay inoo sheegaysaa halka aynu maanta ka joogno socodka qarniyada, iyo waxa laga fili karo wakhtiga iman doona. Wax kasta oo wax sii sheegiddu ay sii sheegtay inay dhici doonaan, ilaa wakhtiga hadda la joogo, waxaa lagu raadraacay bogagga taariikhda, oo waxaynu ku kalsoonaan karnaa in wax kasta oo weli imanaya lagu oofin doono sida ay u kala horreeyaan.” Education, 178.